

No 2.

Göteborg, Wld. Zachrisson's Boktryckeri, 1897.

Lördagen den 9 Januari

1897

Innehåll.

I första numret för 1897:

Vildens animål.
Nyårsmatt på heden.
Dikt af Axel Lundegård.
Stockholm. Vildens visiter. (Dagens nyheter
tillståndsmässiga hufvudkvarter)
Urteiken. Af Armand.
Ginistor och slage.
•Kulturskaldens. Ett litterärt käseri. Af
Axel Lundegård.
Svensk litteratur. af H-n. I.
Från hyddorna. L. Almosen. Af Henrik
Pontoppidan.
Svar på brev m. m.

Vildens anmeldan

skall icke smyckas af vackra löften
och komma ord!

Det händer väl mången, det som
händet mig. Man sätter är efter är
i sitt lugna hem, betraktar dem företräder
på afstånd och ler åt de
fiktande marionetternas bravader.
Man har sin egen värld för sig och
det växer blommor i rabatten däruteför.
Då ser man en dag, att
blommorna, som man älskar, trampas ner under den brudala kampan
därut. Och man kan icke sitta stilla,
man springer ut och blandar sig i
vimmel och slår sitt slag.

Af en liknande stämning blef *Vilden*
den född.Man frågar ironiskt, hvad *Vilden*
vill?Tillföra den allmänna diskussionen
ell eller annat grand af sundt förnuft!
Efter fälig råd och lägenhet.Det förefaller, som kunde det be-
höfa.

En man som icke tillhör något
parti, har blicken öppen och händerna
fria. Det kompromissas mer än
i värld offentliga lif; det räknas
så smått med de möjligheter, som
kunna näs. Jag skall säga er min
mening frilt och frankt; utan att
förr räkna efter, om den också har
utsigt att vinna gehör. Min egen,
osörgripliga mening! Det kunde ju
tänkas, att den också vore något
värd.

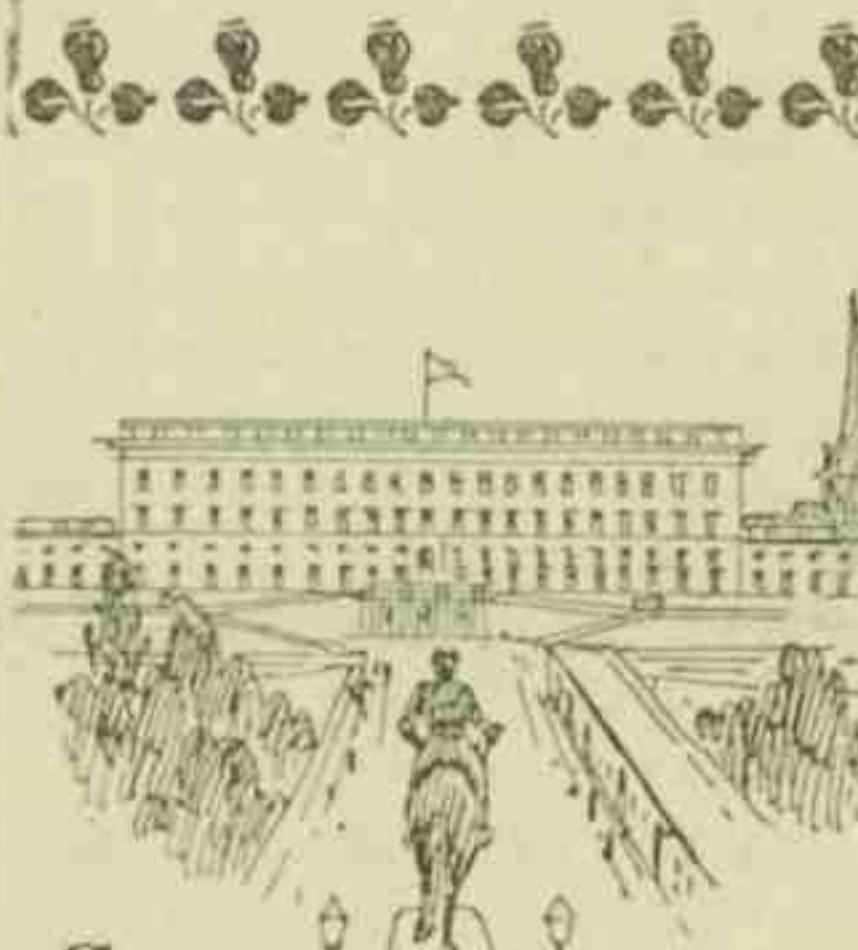
Jag kan icke på förhand binda
mig med löften om min hällning till
den ena eller den andra af dagens
frågor. Intressera de mig icke, kom-
mer jag icke att beröra dem. Hur
många af de frågor, som behandlas
med viktiga miner och högtidliga la-
ter, ärö värda den trycksvärta, som
slösas på dem?

Framför allt skall *Vilden* bli ett
organ för vår kultur! Det läter som
en paradox, icke saunt? Men de
stora dagbladen ha ikke utrymme för
dessa frågor. Man säger publikens
intresse för dem är ringa.

Läsare öfver Sverige rike och i
grannländerna: Tag allt som
skrifves om litteratur och kultur
med på köpet! Fins det en gnista kvick-
het där, har det ju universell
intresse!

Läsare i Göteborg: Tag allt som
skrifves om litteratur och kultur
med på köpet! Fins det en gnista
kvickhet där, kan det väl också
si intressera dig!

Att revoir!

Vilden.

Stockholm. ~

Vildens visiter.

Andra Stockholmsvisiten.

Flyg fort, o tid. Vildens hjärt
längtar...

Sällskapslivet har sina förflik-
teler — ja, väl. Man går ur hus
och i hus och lemnar sitt kort hos
en mängd likgiltigt folk eller talar
om väder och vind. Sällan hör
man ett föruftigt ord, och än mera
sällan känner man någon verklig
välvilja för den man talar med.

I dag är det annorlunda. I dag
skall *Vilden* till Söndags-Nisse på
besök!

Som en ungersven på -16 är
längtar efter sitt hjärtas utkorade,
längtar *Vilden* efter sitt första möte
med Söndagsnisse. Och som en
ungnu på femto värar längtar
efter sitt första kärleksmöte, längtar
förmodligen Nisse efter *Vildens*
fannitag.

Nu är studen inne...

Den lille Nissen bor i ett stort
palats. *Vilden* springer med ungdomens
hela otålighet uppför dess
trappor, förbi en skylt på hvilken
ordet *Aftonbladet* läses; tvekar ett
ögonblick och tänker; den gummian
är visst äldre? månne icke
höfligheten fordrade...?

Men högre än höfligheten, talar
hjärtats röst. *Vilden* springer upp
för nästa trappa och stannar and-
fådd framför en annan skylt: Idun!

Artigt är man skyldig damerna,
men också Idun får vänta. Nisse
är min vän och hjärtat talar ett
språk som...

O, ändtligen! *Vilden* stannar
framför en dörr och läser

Söndags-Nisse.

Vilden hjärta bultar nu så hårt,

att en röst inifrån ropar; stig in!

Och *Vilden* stiger in i ett litet
rum utan möbler, men med en rad
af kaffebalar längs väggarna. Fram-
för en af dessa balar sitter en man
med en näsa så lång att det lilla
huvudet på hans smala hals af
helt naturliga skäl tycks ha tagit
en lutning framåt. Tyngdlagen
eller någon ännu starkare natur-
lag har för ögonblicket tryckt nä-
san, det stora kriteriet på företag-
samhet och födgen, längst ned bland
de guila kaffebörona. Den liknar
en sagolik österländsk rotfrukt,
som uppå sväller ut till nägonting
liknande ett huvud, med sparsam
blast; medan däremot dess nedre,
i kafésticken halft begravna, spets
garneras af en samling fantastiska
rotträdar.

Vid *Vildens* inträde ryckes rot-
frukten så häftigt upp, att ett par
caffebönor falla på golvet; hvard-
vid hela människans gestalt åter
tycks falla offer för en stark attrak-
tionskraft, som drager mot jorden.
Kaffemainen sjunker ned på alla
fyra och börjar omsorgsfullt upp-
sama de spilda börona. Härunder
talar han gemyltigt genom näsan:

Hvaran kan jag stå till
tjänst? Skall det vara ett parti
äfka Java? Ja' va' nu nog lycklig
att komma öfver det för rampis;
därför är det räta sanningen att
jag säljer billigare än någon annan
af Sveriges Zulukaffer — hva?
(se upp förvantningsfullt och med ett bredd
sextal med grön.) Ni förstår er väl
på kvickheter? Jag menar natur-
ligvis kaffe-agenter!

Förlåt min herre — jag måtte
ha gått fel. Jag trodde mig vara
på Söndags-Nisses redaktion.

Det är Ni också! (Kaffemannen
reser sig med värighet.) Här, det vill
säga egentligen (pekar) därinnanför
är redaktion. Härute har jag mitt
kaffelager — därinne har jag min
kvickhets lager (smälter beltet). Här!
Växl mig den!

Omöjligt! Det är ju som
hördes jag självaste Nisse.

Det hör Ni för resten också
läfster med systrar avsträngning nisan i
videt. Jag är Nisses redaktör —
red actor — här! Förstår Ni engelska?

Det var också en kvick-
het! Jag är en röd aktör... men
hvem är N!

Jag är — —

Hä! Vill Ni köpa kaffe eller
skrifva i Nisse?

Hvarken det ena eller andra!
Jag vill blott buga mig för Er,
och tacka för allt smickrande upp-
märksamhet, Ni visat mig.

Kors för tusan! Hvem är Ni?

Vilden!

Aha! (ordlukt och beskjiftigt
hur) Var så god! Stig in, stig in.
Mycket smickrad af besöket. Ursäkta,
jag går före och visar vägen.

(Frescione i det övre rummet. Dörren från
hörs ett par helskade repliker. I det ögon-
blick *Vilden* talar in, förrännes också ett
prassel från den stora papperskorgen under
skrifbordet. Sedan blir allt tyd)

— Var så god — högt ärade

Annonsregister.

Barclays Téér
Äro till sin kvalitet de bästa och
billigaste. Té för kännare!
Viner af utländska årgångar kunna
beställas från samma firma.
Se annonserna!

Som bekant äro de holländska ci-
garrenas världsberömda: lätt,
med fin arom, och i förhållande till
sin kvalitet billiga.
Den gamla Amsterdam-firman P.
G. C. Hajenius har sedan många år
finil i Stockholm. Priskurant sändes
på begärnan.

Se annonser!

Som

Wald. Zachrissons boktryckeri i
Göteborg trycker *Vilden* och
många andra eleganta publiceringer.
Har också foto-kemiografisk reproduktions-
ateljé, stor pappersslager och
bokbinderi.

Cigaretten *Valta* är billig och god
Se annonser!

Eminente heter en förtrollig mid-
dagscigarr, som föres af Tobaks-
magasinet. Drottninggatan 31 Stockholm.

Läkareregister. (För Göteborg).
Doktor Gustaf Elander.
Bostad: N. Hamngatan 40.
Ar specialist i barnsjukdomar.
Tandläkare Karl Elander.
N. Hamngatan 40.

Som Specialité föra vi uti vår
nyetablerade

Cigar-, Cigaret- och Tobaksaffär
en Bremercigarr

* Eminente, *

hvars fina smak och arom bör tilltal-

hvarje cigarrkännare.

Cigarrer är för oss tillver-
kad af utsökta Sumatra- och Ha-
vannabotak och säljs till det låga
priset af Kr. 10,40 pr 100.

Order från landsorten expedieras fraktfritt
vid revision af 200 cigarrer.

Consulter respektive res mängd importörer
Bremen, Hamburg, Holland samt

Havana-Cigarrer.

Tobaksmagasinet. Stockholm.

Stoopendal & Komp., Cigarriimportörer.

Rika- och Allmänna Trafiken.

Priskurant på begärna omgående.

P.G.C. Hajenius

Hofleverantör för nio Hof,
(Etablérad i Amsterdam 1826).

Filial i STOCKHOLM

22 Fredsgatan 22.

Holländska Cigarrer

från 6 öre till 35 öre pr st.

och

direkt importörade

Havanna-Cigarrer

från 20 öre till kr. 1,50 pr st.

Illustrerad priskurant på begärna.

Ett godt nytt år!

Örhals kunder och vänner.

Gumalius & Komp.

S. Gumalius Annonsbyrå.

G. 39839

vudredaktör. Detta jordens salt kommer snart nog att återvända till sin moder jorden.

Alla tidens tecken peka på den graf som redan står färdig att mottaga den gamla, utlefvade liberalismens själlösa kvarlefvor. I alla den civiliserade världens länder sköner man de mäktiga utslagen af samma reaktion mot den doktrinära liberalismens tyran.

Många af orsakerna till detta tidens fenomen, finns just antydda i den politiska syndabekännelse, som ofvan citerats. De reella fördelarne af liberalismens politik ha icke motsvarat de högt spända förväntningarna. Programmet var ursprungligen allt för abstrakt; alla dess vackra ord ha genom nötingen förlorat sin klang.

Men den förmämsta orsaken är glömd. Grunden på hvilken liberalismens luftslott byggdes upp, finnes icke mer. Hela den politiska ställningen har med tiden förskjutits. Liberalismen har med logisk nödvändighet mynnat ut i demokratismen, som åter med samma logiska nödvändighet måste mynna ut i socialism.

Så länge liberalismen ensam representerade oppositionen mot det bestående, var dess tillvaro som politiskt parti berättigad; men för framtiden får den ingen betydelse, ty då intages dess plats af det socialdemokratiska reformpartiet; och detta skall ensamt skördafrukterna af denagitation för allmän rösträtt, som blef liberalismens sista krampkraftiga ansträngning att få politiskt inflytande.

Rätt snart är den tid för handen, då hvarje politiskt intresserad medborgare måste sluta sig till ett af två partier: *det samhällsbevarande*, hvars mål är utveckling på *det bestående grund* («conservation par progrès»); eller *det samhällsomstörande*, hvars mål är undergrävande eller omdanande af själva grunden för det bestående.

I Europas större länder skönjes redan tydligt nog kontrurna af dessa den närmaste framtidens två politiska hufvudpartier. Den reaktion, som för närvärande pågår, är en utlämning af de olikartade elementen i det en gång så mäktiga liberala partiet, som så småningom upplös och delar sig i: *den nya högern* och *den socialdemokratiska vänstern*.

Också i demindrestaternatorde en uppmarksam iakttagare redan kunne varsna tecken, tydande på, att en liknande rörelse är nära förestående. Med de modifikationer, som betingas af smärre förhållanden, kommer den helt visst också att få ett liknande resultat: mynna ut i en klarare och skarpare begränsning af de politiska partierna.

Det är då föga troligt, att G. P's redaktör får vara med om det tacklagsål, at hvars firande han gläder sig. Efter allt hvad han sagt i sin syndabekännelse ligger den reflexionen nära till hands: att liberalismens byggnad för längesedan borde ha varit under tak. Nu är det

minst 50 år för sent att börja lägga grunden.

Hvar är de män, som med snillet och den allmänna beundrands rätt kommit att intaga chefställningen bland de liberala? År det måhända någon af herrane Jonathan Olsson eller David Bergström? Eller snille borde väl heller vara ålmestone några år före, än ett femtiotal år efter sin tid? Och snillet borde kanske yttra sig i formulerande af nya tankar, snarare än i förmågan att utnynta de gamla till fördel för egena intressen. Satsen: man eger ej snille för det man är galen, är synbarligen förådrad. Om Kellgren hade lefvat nu, skulle han ha formulerat sin mening så: »Man äger ej snille för det man har armbågar.«

Det hade kanske varit klokare om G. P. använt ett mindre starkt ord, till betecknande af de män, som med armbågarnes och den okritiska beundrands rätt intage chefställningen bland de liberala. Icke ens bland cheferna torde det finnas ett betydligare antal hufvuden, än som bekvämt kan rymmas under en hatt.

Armand.

Till Ainsi
och Upsalastudenterna.

Också Vilden tror, att Conservation par progrès är tidens lösen. Ofveralt i Europa är gammal-liberalismen stådd på restar. Alla tecken tyda på en upplösning, en reorganisation af den hittills bestående partibildningen.

I den kamp, som inom kort skall utspelas mellan socialism och icke-socialism, har det liberala partiet ingen standpunkt att häfda. För alla tänkande medlemmar af detta parti kommer valet att stå mellan ell af de stridande hufvudpartierna. Därmed är icke sagt, att det konservativa partiet *säntet det är* skall få någon betydelse i framtidens kamp. Den nya högern, som Armand talar om på ett annat ställe i dagens nummer, blir nog väsentligen olik det gammalkonservativa partiet.

Till nästa nummer har Armand lovat en artikel, där i han ytterligare utvecklar sina tankar i denna fråga.

Vilden.

Ur Peder Håles
ordspråkssamling,

en i Danmark vid medeltidens slut
altmått använd skoltbok.

Fly ögonjärne och sminkade kindben.

Ålder och sjukdom knoga till
för sorg att glästa — så varda de try.

När hufvudet yärker, varda lem-
marne sorgsna.

Ej skall man försma gamla vänner
och gamla vägar.

Den mätte vill icke veta, hvad den
fastande lider.

Det varde ej alt till ragn, som
är mulet.

Nässlan bränner både vän och ovän.

Ondt barn kväder ful visa.

En hvor är sin gävfa lik.

Den väg är ej lätt att veta, som
skicket går i hafvet.

Godt barn kväder gärna fager visa.

Skärt är att drifva svarta svin i
mörker öfver svedda hedar.

Lismarens tunga är af silke.

Allt kommer ej oskadt ur ulfvagap,
som dit in kommit.

Stakten är värst, sa' räven till
röda hunden.

Kan du ej öfver komma, så kryp
inunder.

När buken är mätt, då är hufvudet
gladit.

Så gör barn i by, som det hemma
blef lärdt.

Vrid vidjan, medan hon grön är.

Hvad följer skatan, hvart hon än
flyger? Svar: Stjärn — liksom ryktet
följer mämniskan, hvart hon än
kommer i världen.

Ris gör icke alltid goda barn.

Nävis knif är alltid först i smöret.

En söt dag.

I en lerkä, i utkanten af byn,
hodde ett medefälders äkte par.

Hustrun var stor, röd och uppsväld

af dryckskap, mannen liten, blek
och förväxt: han var skräddare.

Båda ledde så godt som uteslutande
af brännvin. När de hade tagit
eller bytt sig till eller stulit så
mycket pengar, att de kunde få sin
6-stops lerflaska fyllt, ständde de sin
dörr och lade sig i sängen med
flaskan midt emellan sig.

Så länge den ännu var nägorlunda
full, var förhållandet mellan de äkta
makarne godt; men när de närmade
sig bottnen, blef det krig. Då
refvo de hvarandra i häret och slo-
gos i sängen — till stor munterhet
både för deras egena och andra af
byns barnungar, som stodo på tå^{ta}
utanför fönstret och kikade in.

Efter en sådan häftig strid om
flaskan hände det en gång, att mannen
for ut ur huset och sedan icke
kunde finnas. Flera dagar gingo,
men ingen hvarken såg eller hörde
af honom.

Då märkte körande folk, att deras
hästar blefvo skygga, hvur gång de
kommo forbi ett ruckel, som låg
övergivvet aldeles i på landsvägen.

Det varde ej alt till ragn, som
är mulet.

Nässlan bränner både vän och ovän.

Ondt barn kväder ful visa.

En hvor är sin gävfa lik.

Den väg är ej lätt att veta, som
skicket går i hafvet.

Godt barn kväder gärna fager visa.

Skärt är att drifva svarta svin i
mörker öfver svedda hedar.

Lismarens tunga är af silke.

Allt kommer ej oskadt ur ulfvagap,
som dit in kommit.

Stakten är värst, sa' räven till
röda hunden.

Kan du ej öfver komma, så kryp
inunder.

När buken är mätt, då är hufvudet
gladit.

Så gör barn i by, som det hemma
blef lärdt.

Vrid vidjan, medan hon grön är.

Hvad följer skatan, hvart hon än
flyger? Svar: Stjärn — liksom ryktet
följer mämniskan, hvart hon än
kommer i världen.

Man undersökte huset och fann den
försunne skräddaren, redan till hälften
i upplösningstillstånd, uppe på
vinden, där han hade hängt sig på
en spik i gafveln.

Han fanns i halvt sittande ställning,
med ryggen stödd mot väggens
bräder; och i samma ställning förfiel
han sittande ännu två dagar
efter det repet var skuret af honom.

Det lär nemligen vara en lag
som bestämmar, att liket af en män-
niska, som dött utan vitnen, icke
far iflyts förrän öfverheten besiktigat
det, ... och det tog ju tid att
sända bud till Köpenhamn; och ännu
längre tid för öfverheten att komma
i uniformen.

Jag befann mig ned i den rymliga
och ljusa matsalen, genom hvars
fönster utsiktens är fri.

Det är varmt och behagligt här
inne. Ett par stillsamma uppasser-
gårdar omkring och servera. Utom
möts med blott två gäster. De
dricker kaffe och tiga som ster-
na.

Jag sitter mitt i en stol och ser
ut över hafvet.

Hvarför ålskar man hafvet?
Många uthärda ju knappat att se
det.

Det är människor utan fantasi,
född och uppfodda i stora städer;
sjalar, som förkrympt mellan höga
husrader och i kval luft.

Bergnaturen förstā de ofta bättre.

Beundran fyller dem dä de branta
fjällväggar med mörka klyftor och
djärf stigande toppar med snövita
hättor strålande i solen.

Men hafvet skrämmar dem.

Hafvet är likt en kvinnan, som fordrar
mycket af sina tillbedjare. Man
måste gilja länge för att vinna dess
gunst. Man måste komma det till
mötes med en själ, som samlat sig
och växt sig stark i livets stormar.

En söndersplittrad själ förintas af
dess oändlighet.

Här du last Milton? Har du i
ditt ire hört, hur han redan med
den första versraden anslår passio-
nens högsta ton? Och hur han
sedan fortsätter på samma svind-
lande höjd?

I hvarje rad är det en och samme
mäktige ande, som talar till dig.
Det är ej en svag, väckande men-
siska, det är snarare rösten af en
Gud du förränner.

Och median jag setat här vid den
framåtstående ångbåtens föster, har
jag alljemi sett hafvet likt en and-
lös ströma draga föri.

Denna ströma har spolat bort från
min själ allt det sham, som lifvet i
en stad afsätter. Allt som tyngde
mig, dä jag stod midt inne bland
menniskorna, har jag nu sett sjunka ned
och försvinna i oändligheten djup.

Jag harit rad af det en och samme
mäktige ande, som talar till dig.

Det är ej svag, väckande men-

skilda, som framställer af de olika filosof-
ska hufvudriktningarna i vår tid
— visserligen här och där infle-
kande en och annan kritisk an-
märkning, »som dock blott kan göra
anspråk att gälla såsom min an-
språkslösa privatmening», tillade
han med sitt fina halft satiriska,
halft själfironiska leende. Och så
fordrar han icke ens af de blifvande
juridiska åmnessvennerna något
intressant i den förut obligatoriska Bo-
ströms egen läroslöf började sin
lärares förfatning i hōstas med en of-
fentlig förklaring, att han icke skulle
framställa något »dogmatiskt» sys-
tem, utan fastmer i stället göra
till sin uppgift att lenna en orienter-
ande översikt af de olika filosof-
ska hufvudriktningarna i vår tid

— visserligen här och där infle-
kande en och annan kritisk an-
märkning, »som dock blott kan göra
anspråk att gälla såsom min an-
språkslösa privatmening», tillade
han med sitt fina halft satiriska,
halft själfironiska leende. Och så
fordrar han icke ens af de blifvande
juridiska åmnessvennerna något
intressant i den förut obligatoriska Bo-
ströms egen läroslöf började sin
lärares förfatning i hōstas med en of-
fentlig förklaring, att han icke skulle
framställa något »dogmatiskt» sys-
tem, utan fastmer i stället göra
till sin uppgift att lenna en orienter-
ande översikt af de olika filosof-
ska hufvudriktningarna i vår tid

— visserligen här och där infle-
kande en och annan kritisk an-
märkning, »som dock blott kan göra
anspråk att gälla såsom min an-
språkslösa privatmening», tillade
han med sitt fina halft satiriska,
halft själfironiska leende. Och så
fordrar han icke ens af de blifvande
juridiska åmnessvennerna något
intressant i den förut obligatoriska Bo-
ströms egen läroslöf började sin
lärares förfatning i hōstas med en of-
fentlig förklaring, att han icke skulle
framställa något »dogmatiskt» sys-
tem, utan fastmer i stället göra
till sin uppgift att lenna en orienter-
ande översikt af de olika filosof-
ska hufvudriktningarna i vår tid

— visserligen här och där infle-
kande en och annan kritisk an-
märkning, »som dock blott kan göra
anspråk att gälla såsom min an-
språkslösa privatmening», tillade
han med sitt fina halft satiriska,
halft själfironiska leende. Och så
fordrar han icke ens af de blifvande
juridiska åmnessvennerna något
intressant i den förut obligatoriska Bo-
ströms egen läroslöf började sin
lärares förfatning i hōstas med en of-
fentlig förklaring, att han icke skulle
framställa något »dogmatiskt» sys-
tem, utan fastmer i stället göra
till sin uppgift att lenna en orienter-
ande översikt af de olika filosof-
ska hufvudriktningarna i vår tid

— visserligen här och där infle-
kande en och annan kritisk an-
märkning, »som dock blott kan göra
anspråk att gälla såsom min an-
språkslösa privatmening», tillade
han med sitt fina halft satiriska,
halft själfironiska leende. Och så
fordrar han icke ens af de blifvande
juridiska åmnessvennerna något
intressant i den förut obligatoriska Bo-<

